

Sygn. akt I ACa 1058/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Tomasz Ślęzak
Sędziowie :	SA Roman Sugier (spr.) SO del. Artur Żymełka
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy Miasto K.

przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W.

z udziałem interwenientów ubocznych po stronie powodowej: Banku (...) Spółki Akcyjnej w W. i Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 28 czerwca 2017 r., sygn. akt II C 988/16

1) oddała apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Artur Żymełka	SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier
------------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt I ACa 1058/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo Gminy Miasto K. skierowane przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej w W. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego 7.217 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu Sąd podał, że powódka wniosła o pozbawienie wykonalności dwóch tytułów wykonawczych: jednego ponad 24.189,08 złotych, a drugiego ponad kwotę 69.608,06 złotych, ewentualnie o ograniczenie tych tytułów wykonawczych do wspomnianych kwot.

Powódka podała, że jest spadkobiercą E. S.. Zmarła była dłużnikiem pozwanego banku, Banku (...) S.A. w W., Banku (...) S.A. w W., Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w K., Naczelnika I Urzędu Skarbowego w K. i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wierzyciele ci prowadzili przeciwko dłużnicze postępowania egzekucyjne. Po jej śmierci uzyskali tytuły wykonawcze przeciwko powódce. Powołując się na kolejność i sposób zaspokojenia wynikające z przepisu art. 1025 k.p.c. powódka utrzymywała, że pozwany winien być zaspokojony jedynie co do kwot o jakich mowa w pozwie. Po powstaniu tytułów egzekucyjnych przysługujących pozwanemu nastąpiło bowiem zdarzenie wskutek, którego dalsze zobowiązanie nie może być egzekwowane. Zdarzeniem tym było dokonanie spisu inwentarza, z którego wynika, że masa czynna spadku jaki pozostał po dłużnicy E. S. wynosi 154.737 złotych. Jej wierzyciele nie mogą być więc z tego majątku zaspokojeni w całości.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów. Zarzucił, że w sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające częściowe pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na podstawie art. 840 k.p.c. Dziedzicząc spadek po E. S.

z dobrodziejstwem inwentarza powódka może powoływać się jedynie na ograniczenia swej odpowiedzialności do masy czynnej spadku, a zastrzeżenie w tym zakresie jest już uwidocznione w tytułach wykonawczych.

Interwenienci uboczni po stronie powodowej: Bank (...) S.A. w W.

i Bank (...) S. A. w W. wnieśli o uwzględnienie powództwa przy uwzględnieniu planu zaspokojenia wierzycieli przedstawionego przez powódkę.

Sąd Okręgowy w Katowicach poczynił ustalenia faktyczne, które nie były sporne między stronami. Uznając je za prawidłowe, Sąd Apelacyjny traktuje je jako swoje własne. Zostały one wyczerpująco opisane w motywach zaskarżonego wyroku. Zbędnym jest ich powielanie w niniejszym uzasadnieniu. Wystarczającym jest podanie, że stan czynny spadku ustalony w spisie inwentarza wynosi 154.737 złotych, a wysokość długów spadkowych

340.980,60 złotych. Zadłużenie w stosunku do pozwanego to 210.613,87 zł, w stosunku do Banku (...) S. A. – 99.772,21 zł, w stosunku do Banku (...) S.A. – 11.599,97 zł, w stosunku do Spółdzielni Mieszkaniowej (...)

– 10.552,71 zł, w stosunku do I Urzędu Skarbowego w K. – 456.47 zł, a w stosunku do (...) Oddział w C. – 7.985,37 zł.

Postępowanie egzekucyjne wszczęte w oparciu o tytuły wykonawcze, jakimi dysponuje pozwany zostało zawieszona w ramach zabezpieczenia powództwa. Nie uczestniczą w nim wszyscy wierzyciele powódki, a poprzednio E. B..

Oceniając zasadność powództwa Sąd Okręgowy w Katowicach uznał, że nie zachodzą wskazane w przepisie art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. przesłanki do żądanego pozbawienia lub ograniczenia tytułów wykonawczych wykonalności. Po powstaniu tytułów egzekucyjnych nie miało bowiem miejsca zdarzenie ze względu na które zobowiązanie powódki w stosunku do pozwanego wygasło ponad kwoty

o jakich mowa w pozwie. Ustalenie, że masa czynna spadku nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich długów nie jest okolicznością ze względu na którą wierzytelność pozwanego winna być zaspokojona tylko do kwot deklarowanych przez powódkę, a w pozostałej części nie może być egzekwowana. Zgodnie bowiem z regulacją zawartą w przepisie art.

837 k.p.c., powódka może powoływać się na ograniczenie swej odpowiedzialności tylko o tyle, o ile ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. W postępowaniach o nadanie klauzul wykonawczych przeciwko powódce, jako spadkobiercy poprzedniej dłużniczki, zawarto zastrzeżenie, że powódka może powoływać się na odpowiedzialność do wysokości masy czynnej spadku po E. S.. Dalsze ograniczanie tej odpowiedzialności w ocenie Sądu Okręgowego nie jest dopuszczalne, a przepis art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. nie ma w takim przypadku zastosowania.

O kosztach Sąd pierwszej instancji orzekł na mocy art. 98 k.p.c.

Wyrok został zaskarżony w całości przez powódkę.

Skarżąca zarzuciła w apelacji:

- sprzeczność poczynionych ustaleń z treścią zebranego materiału przez przyjęcie, jakoby powódka nie wskazała przesłanek uzasadniających uwzględnienie żądania pozwu,
- naruszenie art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i dowolne przyjęcie, że ograniczenie odpowiedzialności powódki do wysokości stanu czynnego spadku jako spadkobiercy z art. 935 k.c., wobec pozwanego, z pominięciem innych wierzycieli, nie spełnia przesłanek do pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności w żądanym zakresie,
- naruszenie przepisów art. 935 k.c., 1023 k.c., 1031 § 2 k.c. i art. 1032 k.c. poprzez ich niezastosowanie i wadliwe przyjęcie, że nie ograniczają one odpowiedzialności powódki mimo zdarzenia, jakim był spis inwentarza spadku pozwalający na stwierdzenie, że zachodzi częściowa niemożność świadczenia.

Powołując się na powyższe powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i ograniczenie tytułów wykonawczych w oparciu o które pozwany prowadzi egzekucję do kwot wskazanych w pozwie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył, co następuje;

Apelacja powódki nie jest zasadna.

Pierwszy z zarzutów apelacji błędnie określono jako zarzut sprzeczności ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy z zebraniem materiałem dowodowym. W istocie skarżąca nie neguje żadnego z faktów opisanych w części ustalającej motywów zaskarżonego wyroku lecz dokonuje odmiennej subsumpcji tj. uznaje, że ustalone fakty dawały podstawę do żądanego pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności. Jest to więc w istocie zarzut naruszenia prawa materialnego, powielony w drugim z zarzutów apelacji. Zarzut naruszenia przepisu art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. nie jest trafny, podobnie jak i naruszenie przepisów art. 935 k.c., 1023 k.c., 1031 § 2 k.c. i 1032 k.c. stanowiący trzeci z zarzutów.

Z uzasadnienia pozwu wynika, że jego skierowanie do sądu jest wyrazem dążenia powódki do uniknięcia odpowiedzialności za długi spadkowe w oparciu o przepis art. 1032 k.c. Przepis ten kreuje odpowiedzialność spadkobiercy, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jeśli ten spłaci tylko niektóre długi spadkowe, gdyż mimo dochowania należytej staranności nie wiedział o istnieniu innych długów (art. 1032 § 1 k.c.) oraz bardziej rygorystyczną odpowiedzialność w przypadku, gdy spadkobierca spłacił niektóre długi spadkowe mimo, że wiedział lub przy dochowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o istnieniu innych długów (art. 1032 § 2 k.c.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach przepisy te nie stanowią podstawy do uwzględnienia powództwa w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c. Nieuzasadnione jest przekonanie powódki, że zaspokojenie się pozwanego w oparciu o posiadane tytuły wykonawcze w zakresie odpowiadającej całości masy czynnej spadku ustalonej w spisie inwentarza, może narazić ją na odpowiedzialność z własnego majątku w stosunku do pozostałych wierzycieli zmarłej dłużniczki w oparciu o przepis art. 1032 § 1 i 2 k.c. Ta regulacja prawna ma bowiem zastosowanie jedynie w razie dobrowolnej spłaty długów spadkowych. W takim przypadku spłacenie tylko niektórych z nich ze względu na brak staranności w zakresie ustalenia długów spadkowych lub ze względu na preferowanie jednego albo niektórych wierzycieli spadkobiercy może grozić odpowiedzialnością o jakiej mowa w przepisach art. 1032 § 1 i 2 k.c.

Sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Spis inwentarza doprowadził bowiem do ustalenia długów spadkowych lecz działania zmierzające do ich wyegzekwowania podjął pozwany Bank i tylko niektórzy z pozostałych wierzycieli. W tego rodzaju komorniczej egzekucji długów przepis art. 1032 § 1 i 2 k.c. nie ma zastosowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 7 września 2016 r., sygn. akt III AKa 211/16, LEX nr 212988).

Rzeczą komornika jako organu egzekucyjnego, a nie dłużnika, jest dokonanie planu podziału między wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji z uwzględnieniem kolejności zaspokojenia wynikającej z przepisów prawa (art. 1023 i nast. k.p.c.).

W praktyce nie są rzadkie przypadki, że mimo wielości wierzycieli, zaspokojenie w drodze egzekucji uzyskują tylko niektórzy z nich, a inni pozostają bez zaspokojenia, gdyż ze względu na brak dalszego majątku dłużnika egzekucja okazuje się bezskuteczna.

Dlatego wiedza powódki o tym, że istnieją inne długi niż te, które są obecnie od niej egzekwowane, a stan czynny spadku nie pozwoli na ich zaspokojenie, nie stanowi zdarzenia w rozumieniu ar. 840 § 1 pkt.2 k.p.c. pozwalającego na częściowe pozbawienie tytułów wykonawczych, jakimi dysponuje pozwany Bank wykonalności.

Trafnie Sąd Okręgowy uznał, że zgodnie z przepisem art. 837 k.p.c. powódka może powoływać się jedynie na ograniczenie zastrzeżone w tytułach wykonawczych, tj. do wysokości masy czynnej spadku po E. B., a nie do wysokości kwot, jakie przypadłyby pozwanemu w razie podziału sumy uzyskanej z egzekucji, gdyby egzekucję prowadzili wszyscy wierzyciele zmarłej i miała miejsce kolejność zaspokojenia wynikająca z przepisu art. 1025 k.p.c.

Trafności zaskarżonego wyroku nie podważa pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1985 r., sygn. ak III CZP 49/85, na którą skarżąca powołuje się w apelacji. Dotyczy ona bowiem odmiennego stanu faktycznego.

W uchwale tej Sąd Najwyższy uznał za dopuszczalne powództwo opozycyjne oparte na przepisie art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. w przypadku, gdy dłużnik przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza już po nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności bez takiego ograniczenia.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 k.p.c.

SSO del. Artur Żymełka	SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier
------------------------	-------------------	------------------